सप्तमः प्रश्नः

॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥सप्तमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः॥

यो वा अयंथादेवतम्भिं चिंनुत आ देवताँभ्यो वृथ्यते पापीयान्भवति यो यंथादेवतं न देवताँभ्य आ वृंथ्यते वसीयान्भवत्याग्नेय्या गांयत्रिया प्रंथमां चितिंम्भि मृंशेत्रिष्टभाँ द्वितीयां जगत्या तृतीयांमनुष्टभां चतुर्थीम्पङ्ग्या पंश्रमीं यंथादेवतमेवाग्निं चिंनुते न देवताँभ्य आ वृंथ्यते वसीयान्भवतीडांयै वा एषा विभक्तिः प्शव इडां पश्मिरेनम्॥१॥

चिनुते यो वै प्रजापंतये प्रतिप्रोच्याग्निं चिनोति नार्तिमार्च्छ्रत्यश्वांवभितंस्तिष्ठेतां कृष्ण उत्तर्तः श्वेतो दिख्यंण- स्तावालभ्येष्टंका उपं दध्यादेतद्वै प्रजापंते रूपम्प्रांजापत्योऽश्वंः साख्यादेव प्रजापंतये प्रतिप्रोच्याग्निं चिनोति नार्तिमार्च्छंत्येतद्वा अह्नां रूपं यच्छ्वेतोऽश्वो रात्रिये कृष्ण पृतदह्नंः॥२॥

रूपं यदिष्टंका रात्रियै पुरीष्मिष्टंका उपधास्यञ्चेतमश्चम्भि

मृंशेतपुरीषमुपधास्यन्कृष्णमंहोरात्राभ्यांमेवैनं चिन्ते हिरण्यपात्रम्मधौः पूर्णं दंदाति मध्योऽसानीतिं सौर्या चित्रवत्यावें ख्यते चित्रमेव भंवति मध्यन्दिने ऽश्वमवं घ्रापयत्यसौ वा आंदित्य इन्द्रं एष प्रजापंतिः प्राजापत्यो-ऽश्वस्तमेव साख्यादंध्रोति॥३॥

पुनमेतदह्योऽष्टाचेत्वारि १शच॥१

त्वामंग्ने वृषभं चेकितानम्पुनर्युवानअनयंत्रुपागाम्। अस्थूरि णो गार्हंपत्यानि सन्तु तिग्मेनं नो ब्रह्मणा स॰ शिंशाधि। पशवो वा एते यदिष्टंकाश्चित्यांचित्यामृषभमुपं दधाति मिथुनमेवास्य तद्यज्ञे करोति प्रजनंनाय तस्माँ द्यूथेयूंथ ऋष्भः। सुंवृथ्सरस्यं प्रतिमां यां त्वां रात्र्युपासंते। प्रजा॰ सुवीरां कृत्वा विश्वमायुर्व्यश्चवत्। प्राजापत्याम्॥४॥

एतामुपं दधातीयं वावैषैकाँष्टका यदेवैकाँष्टकायामन्नं क्रियते तदेवैतयावं रुन्द्ध एषा वै प्रजापंतेः कामदुघा तयैव यजमानोऽमुष्मिल्लाँकैऽग्निं दुंहे येन देवा ज्योतिषोध्वा उदायन येनादित्या वसंवो येन रुद्राः। येनाङ्गिरसो महिमानंमानुशुस्तेनैंतु यजंमानः स्वस्ति। सुवर्गाय वा एष

लोकार्य॥५॥

चीयते यदिश्चर्यनं देवा ज्योतिषोध्वा उदायिन्नत्युख्य समिन्द् इष्टंका एवता उपं धत्ते वानस्पत्याः सुंवर्गस्यं लोकस्य समष्ट्रौ शतायुंधाय शतवींर्याय शतोतंये- ऽभिमातिषाहें। शतं यो नंः शरदो अजीतानिन्द्रों नेषदितिं दुरितानि विश्वां। ये चत्वारंः पथयों देवयानां अन्तरा द्यावांपृथिवी वियन्ति। तेषां यो अज्यांनिमजीतिमा वहात्तस्में नो देवाः॥६॥

परिं दत्तेह सर्वै। ग्रीष्मो हेम्न्त उत नों वस्न्तः श्रह्रएषाः सुंवितं नो अस्तु। तेषांमृतूना श्रातशांरदानां निवात एषामभये स्याम। इदुव्थ्सरायं परिवथ्सरायं संवथ्सरायं कृणुता बृहन्नमंः। तेषां वय सुंमृतौ यज्ञियांनां ज्योगजींता अहंताः स्याम। भद्रान्नः श्रेयः समनैष्ट देवास्त्वयांवसेन समंशीमहि त्वा। स नो मयोभूः पितो॥७॥

आ विंशस्व शं तोकायं तनुवें स्योनः। अज्यांनीरेता उपं दधात्येता वै देवता अपंराजितास्ता एव प्र विंशति नैव जींयते ब्रह्मवादिनों वदन्ति यदंर्धमासा मासां ऋतवंः संवथ्सर ओषंधीः पचन्त्यथ् कस्मांदन्याभ्यों देवतांभ्य आग्रयणं निरुप्यत् इत्येता हि तद्देवतां उदजंयन् यदृतुभ्यों निर्वपेद्देवतांभ्यः समदं दध्यादाग्रयणं निरुप्येता आहंतीर्जुहोत्यर्धमासानेव मासांनृतून्थ्यंवथ्यरम्प्रीणाति न देवतांभ्यः समदंन्दधाति भद्रान्नः श्रेयः समनेष्ट देवा इत्यांह हुताद्यांय् यजंमानस्यापंराभावाय॥८॥

प्राजापुत्याङ्गोँकार्य देवाः पितो दध्यादाग्रयुणं पर्श्ववि ४शतिश्च॥२॥॥————[२]

इन्द्रंस्य वज्रोऽिस वार्त्रघ्नस्तनूपा नंः प्रतिस्पृशः। यो नंः पुरस्तौद्दख्यणतः पृश्चादुंत्तर्तोऽघायुरंभिदासंत्येत श् सोऽश्मानमृच्छत्। देवासुराः संयेत्ता आस्नतेऽसुरा दिग्भ्य आबांधन्त तां देवा इष्यां च वज्रेण चापांनुदन्त् यद्वज्रिणीरुपदधातीष्यां चैव तद्वज्रेण च यजंमानो भ्रातृंव्यानपं नुदते दिख्यूपं॥९॥

द्धाति देवपुरा एवैतास्तंनूपानीः पर्यूह्तेऽग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरा गंतम्। ब्रह्मवादिनों वदन्ति यन्न देवतांयै जुह्दत्यथं किन्देवत्यां वसोधरित्यग्निर्वसुस्तस्यैषा धारा विष्णुर्वसुस्तस्यैषा

धाराँग्नावैष्णव्यर्चा वसोर्धाराँ जुहोति भागुधेयेंनैवैनौ समर्धयत्यथों एताम्॥१०॥

एवाहुंतिमायतंनवतीं करोति यत्कांम एनां जुहोति तदेवावं रुन्द्धे रुद्रो वा एष यदग्निस्तस्यैते तनुवौ घोरान्या शिवान्या यच्छंतरुद्रीयं जुहोति यैवास्यं घोरा तनूस्तां तेनं शमयति यद्वसोर्धारां जुहोति यैवास्यं शिवा तनूस्तां तेनं प्रीणाति यो वै वसोर्धारायै॥११॥

प्रतिष्ठां वेद प्रत्येव तिष्ठति यदाज्यंमुच्छिष्यंत तस्मिन्ब्रह्मौदनम्पेचेत्तम्ब्रौह्मणाश्चत्वारः प्राश्नीयुरेष वा अग्निर्वैश्वानरो यद्ग्रौह्मण एषा खलु वा अग्नेः प्रिया तन्यंद्वैश्वानरः प्रियायांमेवैनां तनुवाम्प्रतिं ष्ठापयति चतंस्रो धेनूर्दंद्यात्ताभिरेव यजंमानोऽमुष्मिल्लौंकैंऽग्निं दुंहे॥१२॥

चित्तिं अहोमि मनंसा घृतेनेत्याहादाँभ्या वै नामैषाहुं तिर्वैश्वकर्म

उपैतान्धारांये षद्गंत्वारि ४ शच॥ ३॥॥______

नैनं चिक्यानम्भातृं व्यो दभ्रोत्यथों देवतां एवावं रुन्द्धेऽग्रे तम्द्येति पृङ्गा जुंहोति पृङ्गाह्तया यज्ञम्खमारंभते स्प्त ते अग्ने स्मिधंः स्प्त जिह्वा इत्यांह् होत्रां एवावं रुन्द्धेऽग्निर्देवेभ्योऽपाँकामद्भागधेयम्॥१३॥

ङ्च्छमान्स्तस्मां पृतद्भांगधेयम्प्रायंच्छन्नेतद्वा अग्नेरंग्निहोत्रमेत खलु वा एष जातो यर्हि सर्वश्चितो जातायैवास्मा

अन्नमपि दधाति स एंनम्प्रीतः प्रीणाति वसीयान्भवति ब्रह्मवादिनो वदन्ति यदेष गार्हपत्यश्चीयतेऽथ् क्वांस्याहवनीय इत्यसावादित्य इति ब्र्यादेतस्मिन् हि सर्वांभ्यो देवतांभ्यो जुह्नंति॥१४॥

य एवं विद्वान्तिं चिनुते साख्यादेव देवतां ऋधोत्यभें यशस्विन् यशसेममप्येन्द्रांवतीमपंचितीमिहा वह। अयम्मूर्धा पंरमेष्ठी सुवर्चाः समानानांमुत्तमश्लोको अस्तु। भद्रम्पश्यंन्त उपं सेदुरग्रे तपो दीख्यामृषयः सुवर्विदः। ततः ख्यत्रम्बलमोजंश्च जातं तद्स्मै देवा अभि सं नमन्तु। धाता विधाता पंरमा॥१५॥

उत संदक्प्रजापंतिः परमेष्ठी विराजां। स्तोमाश्छन्दा रेसि निविदों म आहुरेतस्मैं राष्ट्रम्भि सं नेमाम। अभ्यावर्तध्वमुप् मेर्त साकम्य शास्ताधिपतिवीं अस्तु। अस्य विज्ञान्मनु सः रंभध्विमम्पश्चादन् जीवाथ सर्वै। राष्ट्रभृतं एता उपं दधात्येषा वा अग्नेश्चितीं राष्ट्रभृत्तयैवास्मिन्राष्ट्रं दंधाति राष्ट्रमेव भविति नास्मौद्राष्ट्रम्भः श्वते॥१६॥

भागुधेयुश्चहंति पर्मा राष्ट्रन्दंधाति सप्त चंग्रणाम्——[४]
यथा वै पुत्रो जातो म्रियतं एवं वा एष म्रियते

यस्याग्निरुख्यं उद्वायंति यन्निर्मन्थ्यं कुर्याद्विच्छिन्द्याद्भातृंव्यमस्मै जनयेत्स एव पुनः प्रीध्यः स्वादेवैनं योनैजनयति नास्मै भ्रातृंव्यं जनयति तमो वा एतं गृह्णाति यस्याग्निरुख्यं उद्वायंति मृत्युस्तमः कृष्णं वासः कृष्णा धेनुर्दिख्यंणा

पुव तमों मृत्युमपं हते हिरंण्यं ददाति ज्योतिर्वे हिरंण्युअयोतिषेव तमोऽपं हतेऽथो तेजो वे हिरंण्युन्तेजं पुवात्मन्धंते सुवर्न घर्मः स्वाहा सुवर्नाकः स्वाहा सुवर्न शुक्रः स्वाहा सुवर्न ज्योतिः स्वाहा सुवर्न सूर्यः स्वाहाकों वा पुष यदग्निरसावांदित्यः॥१८॥

अश्वमेधो यदेता आहुंतीर्जुहोत्यंर्काश्वमेधयोंरेव ज्योतीर्षेषि सं दंधात्येष हु त्वा अंर्काश्वमेधी सप्तमः प्रश्नः

यस्यैतद्ग्रौ क्रियत् आपो वा इदमग्रें सिल्लमांसीत्स एताम्प्रजापंतिः प्रथमां चितिंमपश्यत्तामुपांधत्त् तिद्यमंभवत्तं विश्वकर्माब्रवीदुप् त्वायानीति नेह लोकोंऽस्तीतिं॥१९॥

अब्रवीत्स एतां द्वितीयां चितिंमपश्यत्तामुपांधत्त तद्न्तिरंख्यमभवृत्स यज्ञः प्रजापंतिमब्रवीदुप् त्वायानीति नेह लोकौंऽस्तीत्यंब्रवीत्स विश्वकंर्माणमब्रवीदुप् त्वायानीति केनं मोपैष्यसीति दिश्यांभिरित्यंब्रवीत्तन्दिश्यांभिरुपैता उपांधत्त ता दिशंः॥२०॥

अभ्वन्थ्स पंरमेष्ठी प्रजापंतिमब्रवीदुप त्वायानीति नेह लोकोऽस्तीत्यंब्रवीत्स विश्वकंर्माणं च यज्ञं चाँब्रवीदुपं वामायानीति नेह लोकोँऽस्तीत्यंब्र्तार् स एतां तृतीयां चितिंमपश्यत्तामुपांधत्त तद्सावंभवत्स आंदित्यः प्रजापंतिमब्रवीदुपं त्वा॥२१॥

आयानीति नेह लोकों ऽस्तीत्यंब्रबीत्स विश्वकंर्माणं च यज्ञं चाँब्रवीदुपं वामायानीति नेह लोकों ऽस्तीत्यंब्रूता १ स पंरमेष्ठिनं मब्रवीदुप् त्वायानीति केनं मोपैष्यसीति लोकम्पृणयेत्यंब्रवीत्तं लोकम्पृणयोपैत्तस्मादयांतयाम्री लोकम्पृणाऽयांतयामा ह्यंसौ॥२२॥ आदित्यस्तानृषंयोऽब्रुवृत्तुपं व आयामेति केनं न उपैष्यथेतिं भूम्नेत्यंब्रुवृन्तान्द्वाभ्यां चितींभ्यामुपाय्न्थ्स पश्चंचितीकः समपद्यत् य एवं विद्वानृग्निं चिनुते भूयानेव भंवत्यभीमाल्लौंकाञ्चयित विदुरेनं देवा अथों एतासांमेव देवताना सायुंज्यं गच्छति॥२३॥

तमंसाऽऽदित्योंऽस्तीति दिशं आदित्यः प्रजापंतिमब्रवीदुपं त्वाऽसौ पश्चंचत्वारि॰शच॥६॥॥[५]

वयो वा अग्निर्यदेग्निचित्पख्यिणौऽश्जीयात्तमेवाग्निमंद्यादार्तिम् वृतं चेरेत्संवथ्सर हि वृतं नातिं पृशुर्वा एष यद्ग्निर्हिनस्ति खलु वे तम्पृशुर्य एनम्पुरस्तौत्प्रत्यश्चमुप्चरंति तस्मौत्पृश्चात्प्राङ्गेष् आत्मनोऽहि रसायै तेजोऽसि तेजो मे यच्छ पृथिवीं यंच्छ॥२४॥

पृथिव्यै मां पाहि ज्योतिरसि ज्योतिर्मे यच्छान्तरिखं यच्छान्तरिख्यान्मा पाहि सुवंरसि सुवंमें यच्छा दिवं यच्छा दिवो मां पाहीत्यांहैताभिवां इमे लोका विधृता यदेता उपदर्धांत्येषां लोकानां विधृत्ये स्वयमातृण्णा उपधार्य हिरण्येष्टका उपं दधातीमे वै लोकाः स्वंयमातृण्णा ज्योतिरहिरंण्यं यथ्स्वंयमातृण्णा उपधार्य॥२५॥ हिर्ण्येष्टका उपदर्धातीमानेवैताभिंलींकाञ्चोतिष्मतः कुरुतेऽथो एताभिरेवास्मां इमे लोकाः प्र भाँन्ति यास्ते अग्रे सूर्ये रुचं उद्यतो दिवंमातन्वन्ति रिष्मिभिः। ताभिः सर्वाभी रुचे जनांय नस्कृधि। या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचंः। इन्द्रांग्री ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते। रुचं नो धिह॥२६॥

ब्राह्मणेषु रुच् राजंसु नस्कृधि। रुचं विश्येषु शूद्रेषु मियं धेहि रुचा रुचम्ं। द्वेधा वा अग्निं चिंक्यानस्य यशं इन्द्रियं गंच्छत्यग्निं वां चितमीजानं वा यदेता आहुंतीर्जुहोत्यात्मन्नेव यशं इन्द्रियं धंत्त ईश्वरो वा एष आर्तिमार्तोर्योऽग्निं चिन्वन्नधिकामिति तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान् इतिं वारुण्यर्चा॥२७॥

जुहुयाच्छान्तिरेवेषाग्नेग्तिरात्मनों ह्विष्कृंतो वा एष योंऽग्निं चिनुते यथा वे ह्विः स्कन्दंत्येवं वा एष स्कन्दित् योंऽग्निं चित्वा स्त्रियंमुपैतिं मैत्रावरुण्यामिख्यंया यजेत मैत्रावरुणतांमेवोपैत्यात्मनोऽस्कंन्दाय यो वा अग्निमृंतुस्थां वेद्र्तुर्ऋतुरस्मै कल्पंमान एति प्रत्येव तिष्ठति संवथ्सरो वा अग्निः॥२८॥

ऋतुस्थास्तस्यं वसंन्तः शिरों ग्रीष्मो दिख्यंणः पुख्यो वर्षाः पुच्छ र शुरदुत्तंरः पुख्यो हेम्न्तो मध्यम्पूर्वपुख्याश्चितंयोऽपरपुख्याः पुरीषमहोरात्राणीष्टंका पुष वा अग्निर्ऋंतुस्था य पुवं वेदुर्तुर्ऋंतुरस्मै कल्पंमान एति प्रत्येव तिष्ठति प्रजापंतिर्वा एतं ज्यैष्ठमंकामो न्यंधत्त् ततो व स ज्यैष्ठमंमगच्छद्य पुवं विद्वानृग्निं चिनुते ज्यैष्ठमंमेव गंच्छति॥२९॥

पृथिवीं यंच्छु यथ्स्वंयमातृण्णा उंपुधायं धेह्युचाग्निश्चिंनुते त्रीणिं च॥७॥॥———[६]

यदाकूताथ्समसुंस्रोद्धृदो वा मनसो वा सम्भृतं चर्ख्यं वा। तमनु प्रेहिं सुकृतस्यं लोकं यत्रर्षयः प्रथमजा ये पुंराणाः। एतः संधस्थ परि ते ददामि यमावहाँच्छेवधिं जातवेदाः। अन्वागन्ता यज्ञपंतिर्वो अत्र तः स्मं जानीत पर्मे व्योमन्र। जानीतादेनम्पर्मे व्योमन्देवाः सधस्था विद रूपमंस्य। यदागच्छात्॥३०॥

पृथिभिर्देवयानैरिष्टापूर्ते कृंणुतादाविरंस्मै। सम्प्र च्यंवध्वमनु सम्प्र याताग्ने पृथो देवयानान्कृणुध्वम्। अस्मिन्थ्स्थस्थे अध्युत्तंरस्मिन्विश्वं देवा यजंमानश्च सीदत। प्रस्तरेणं परिधिनां स्रुचा वेद्यां च ब्रिहिषां। ऋचेमं यज्ञं नो वह सुवंदेवेषु गन्तंवे। यदिष्टं यत्पंरादानं यद्दत्तं या च् दिख्यंणा। तत्॥३१॥

अग्निवैश्वकर्मणः सुवंदेवेषुं नो दधत्। येनां सहस्रं वहंसि येनांग्ने सर्ववेदसम्। तेनेमं यज्ञं नों वह सुवंदेवेषु गन्तेवे। येनांग्ने दिख्यंणा युक्ता यज्ञं वहंन्त्यृत्विजाः। तेनेमं यज्ञं नों वह सुवंदेवेषु गन्तेवे। येनांग्ने सुकृतः पृथा मधोर्धारां व्यान्शुः। तेनेमं यज्ञं नों वह सुवंदेवेषु गन्तेवे। यत्र धारा अनंपेता मधोंर्घृतस्यं च याः। तद्गिर्वेश्वकर्मणः सुवंदेवेषुं नो दधत्॥३२॥

आगच्छात्तद्यांनुशुस्तेनेमं यज्ञन्नों वहु सुवर्देवेषु गन्तंवे चतुर्दश च॥७॥॥———[७]

यास्तें अग्ने स्मिधो यानि धाम या जिह्ना जांतवेदो यो अर्चिः। ये तें अग्ने मेडयो य इन्दंवस्तेभिरात्मानंं चिनुहि प्रजानन्। उथ्सन्नयज्ञो वा एष यद्ग्निः किं वाहैतस्यं क्रियते किं वा न यद्वा अध्वर्युरग्नेश्चिन्वन्नंन्तरेत्यात्मनो वै तदन्तरेति यास्तें अग्ने स्मिधो यानिं॥३३॥ धामेत्यांहैषा वा अग्नेः स्वंयंचितिर्ग्निरेव तद्ग्निं चिनोति नाष्वर्युरात्मनोऽन्तरेति चतंस्र आशाः प्र चंरन्त्वग्नयं इमं नो यज्ञं नंयतु प्रजानन्। घृतम्पिन्वंन्रजर्र सुवीरम्ब्रह्मं स्मिद्धंवत्याहुंतीनाम्। सुवर्गाय वा एष लोकायोपं धीयते यत्कूर्मश्चतंस्र आशाः प्र चंरन्त्वग्नय इत्यांह॥३४॥

दिशं एवैतेन प्र जांनातीमं नो यज्ञं नंयतु प्रजानित्रत्यांह सुवर्गस्यं लोकस्याभैनीत्ये ब्रह्मं समिद्धंवत्याहुंतीनामित्यांह ब्रह्मणा वे देवाः सुंवर्गं लोकमायन् यद्वह्मंण्वत्योपदधांति ब्रह्मंणेव तद्यजंमानः सुवर्गं लोकमेति प्रजापंतिर्वा एष यदग्निस्तस्यं प्रजाः प्रशवृश्छन्दार्श्स रूप्श सर्वान् वर्णानिष्टंकानां कुर्याद्रूपेणेव प्रजाम्पशूञ्छन्दार्श्स्यवं रुन्द्धे-ऽथौ प्रजाभ्यं पुवैनंम्पशुभ्यश्छन्दौभ्योऽव्रुद्धं चिनुते॥३५॥

यान्युत्रय इत्याहेष्टंकाना्र् षोडंश च॥८॥॥———[८]

मियं गृह्णाम्यग्रं अग्निश् रायस्पोषांय सुप्रजास्त्वायं सुवीर्याय। मियं प्रजाम्मिय वर्चो दधाम्यिरेष्टाः स्याम तनुवां सुवीराः। यो नो अग्निः पितरो हृथ्स्वंन्तरमंत्यों मर्त्यार्थ आविवेशं। तमात्मन्पिरं गृह्णीमहे वयम्मा सो अस्मा १ अंवहाय परां गात्। यदंध्वर्युरात्मन्नग्निमगृंहीत्वाग्निं चिनुयाद्यौऽस्य स्वौऽग्निस्तमिषं॥३६॥

यजंमानाय चिनुयाद्ग्निं खलु वै पृशवोऽनूपं तिष्ठन्तेऽपृक्तामुंका अस्मात्पृशवंः स्युर्मियं गृह्णाम्यग्नें अग्निमित्यांहात्मन्नेव स्वमृग्निं दांधार् नास्मांत्पृशवोऽपं क्रामन्ति ब्रह्मवादिनों वदन्ति यन्मृचापंश्चाग्नेरंनाद्यमथ् कस्मान्मृदा चाद्भिश्चाग्निश्चीयत् इति यदद्भिः संयौतिं॥३७॥

आपो वै सर्वा देवतां देवतांभिरेवैन् सर संजिति यन्मृदा चिनोतीयं वा अग्निवैश्वान्रे ऽग्निनेव तद्ग्निं चिनोति ब्रह्मवादिनों वदन्ति यन्मृदा चाद्भिश्वाग्निश्चीयते-ऽथ कस्मांद्ग्निरुंच्यत् इति यच्छन्दोभिश्चिनोत्यग्नयो वै छन्दार्शस् तस्मांद्ग्निरुंच्यतेऽथों इयं वा अग्निवैश्वान्रो यत्॥३८॥

मृदा चिनोति तस्मांद्गिरुंच्यते हिरण्येष्टका उपं दधाति ज्योतिर्वे हिरंण्यं ज्योतिरेवास्मिन्दधात्यथो तेजो वै हिरंण्यं तेजं एवात्मन्धंते यो वा अग्निश् सूर्वतोमुखं चिनुते सर्वासु प्रजास्वन्नमित्ते सर्वा दिशोऽभि जयति गायत्रीम्पुरस्तादुपं दधाति त्रिष्टुमं दिख्यण्तो जगंतीम्पश्चादंनुष्टुमंमुत्तर्तः पङ्किम्मध्यं एष वा अग्निः सर्वतोमुख्स्तं य एवं विद्वा श्रिचंनुते सर्वासु प्रजास्वन्नंमित्त् सर्वा दिशोऽभि जंयत्यथो दिश्येव दिशम्प्र वयति तस्माहिशि दिक्प्रोतां॥३९॥

अपि सं यौति वैश्वान्रो यदेष वै पश्चंविश्यतिश्वाडामा——[९] प्रजापतिर्ग्निमंसृजत् सौंऽस्माथ्सृष्टः प्राङ्गाद्रंवृत्तस्मा अश्वम्प्रत्यास्यत्स देख्यिणावर्तत् तस्मै वृष्णिम्प्रत्यास्यत्स

प्रत्यङ्कावंर्तत् तस्मां ऋष्भम्प्रत्यांस्यत्स उद्ङ्कावंर्तत् तस्में बस्तम्प्रत्यांस्यत्स ऊर्ध्वाऽद्रवृत्तस्मे पुरुष्मप्रत्यांस्यत् यत्पंशुशीर्षाण्युंपदधांति सर्वतं एवैनम्॥४०॥

अवरुध्यं चिनुत एता वै प्रांणभृत्श्रख्यंष्मतीरिष्टंका यत्पंशुशीर्षाणि यत्पंशुशीर्षाण्यंपदधांति ताभिरेव यजमानोऽमुष्मिंश्लोंके प्राणित्यथो ताभिरेवास्मां इमे लोकाः प्र भाँन्ति मृदाभिलिप्योपं दधाति मेध्यत्वायं पृशुर्वा एष यद्ग्निरन्नंम्पशवं एष खलु वा अग्निर्यत्पंशुशीर्षाणि यं कामयेत् कनीयोऽस्यान्नम्॥४१॥

स्यादितिं संत्रां तस्यं पशुशीर्षाण्युपं दध्यात्कनीय

एवास्यान्नेम्भवति यं कामयेत समावंदस्यान्नई स्यादितिं मध्यतस्तस्योपं दध्याथ्समावंदेवास्यान्नेम्भवति यं कामयेत् भूयोऽस्यान्नई स्यादित्यन्तेषु तस्यं व्युद्ह्योपं दध्यादन्तत एवास्मा अन्नमवं रुन्द्धे भूयोऽस्यान्नेम्भवति॥४२॥

सरसूरनारण्य जाम्बालन् मृदम्बस्याम् राकरााम् रपकामपक शर्करामुथ्मादेनं जिह्नामंवऋन्देन् तालुर् सरस्वतीं जिह्नागेणं॥४३॥

जिह्वाग्रेणं॥४३॥

स्तेगान्द्वावि ५शितः॥11॥॥

वाज् १ हनूँभ्याम्प आस्येनादित्याञ्चश्रुंभिरुपयाममधरेणोष्ठे सदुत्तरेणान्तरेणानूकाशम्प्रकाशेन बाह्य १ स्तनयित्नं निर्वाधेन सूर्याग्री चख्युंभ्यां विद्युतौ कुनानकाभ्याम्शनिम्मस्तिष्केण

बलंम्मुञ्जभिः॥४४॥

वाज्म्पर्श्वविश्वतिः॥12॥॥——[१२] कूर्माञ्छुफैरुच्छलांभिः कृपिश्चलान्थ्साम् कुष्ठिकाभिर्ज्ववं जङ्घांभिरगदं जानुभ्यां वीर्यं कुहाभ्यां भ्यम्प्रचालाभ्याम् गुहोपपुख्वाभ्यांमुश्विनाव रसाभ्यामदिति र शीर्षा निर्ऋतिं निर्जाल्मकेन शीर्ष्णा॥४५॥

कूर्मात्रयोवि श्रातिः॥13॥॥ योक्रं गृध्रांभिर्युगमानंतेन चित्तम्मन्यांभिः संक्रोशान्प्राणैः प्रकाशेन त्वचंम्पराकाशेनान्तराम्मशकान्केशैरिन्द्र स्वपंसा वहेंन बृहस्पति र शकुनिसादेन रथंमुष्णिहांभिः॥४६॥

योऋमेकंवि श्शितिः॥14॥॥

मित्रावर्रणौ श्रोणींभ्यामिन्द्राग्नी शिंखण्डाभ्यामिन्द्राबृहस्पतीं **ऊरु**भ्यामिन्द्राविष्णूं अष्ठीवद्धार्थं सवितारम्पुच्छ्रेन मुष्काभ्याम्पवंमानम्पाय्नां गन्धर्वाञ्छेपेनाप्सरसो स्थ्राभ्यां प्रतिक्रमणं पवित्रम्पोत्राभ्यामाऋमंण इ कुष्ठाँभ्याम्॥४७॥

इन्द्रंस्य क्रोडोऽदिंत्यै पाजस्यंन्दिशां जत्रवों

जीमृतांन्हृदयौपशाभ्यांमन्तरिंख्यम्पुरितता नभं उदर्येणेन्द्राणीम्प्र

षष्ठी॥४९॥

वल्मीकाँन्क्रोम्ना गिरीन्स्राशिभिः समुद्रमुदरेण वैश्वान्रम्भरमंना॥

म्वावरंणाविन्द्रंस्य द्वाविरंशतिद्वाविरंशतिः॥16॥॥———[१६]
पूष्णो विनिष्ठरंन्धाहेः स्थूरगुदा सूर्पान्गुदांभिर्ऋतून्पृष्टीभिर्दिवं
वसूनाम्प्रथमा कीकंसा रुद्राणां द्वितीयांदित्यानां
तृतीयाङ्गिरसां चतुर्थी साध्यानां पश्चमी विश्वेषां देवानारं

पूष्णश्चतुर्विर शतिः॥17॥॥——[१७] ओजों ग्रीवाभिर्निर्ऋतिमस्थभिरिन्द्रः स्वपंसा वहेन

रुद्रस्यं विचलः स्कन्धोऽहोरात्रयौद्धितीयौऽर्धमासानाँ तृतीयो मासां चंतुर्थ ऋंतूनाम्पंश्चमः संवथ्सरस्यं षष्ठः॥५०॥

आजो विर्यातिः॥18॥॥———[१८] आनुन्दं नुन्दर्थुना कार्मम्प्रत्यासाभ्यां भयर शितीमभ्यां

प्रशिषम्प्रशासाभ्यारं सूर्याचन्द्रमसौ वृक्यांभ्यार श्यामशब्लौ मतंस्राभ्याळ्युंष्टिर रूपेण निम्नंक्तिमरूपेण॥५१॥

अहंर्मा रसेन रात्रिम्पीवंसापो यूषेणं घृत रसेन श्यां

वसंया दूषीकांभिर्ह्रादुनिमश्रुंभिः पृष्वान्दिव र्रं रूपेण नख्यंत्राणि प्रतिरूपेण पृथिवीं चर्मणा छुवीं छुव्योपार्कृताय स्वाहालेब्याय स्वाहां हुताय स्वाहां॥५२॥

अहंर्ष्टावि 🕹 शतिः ॥ 20 ॥ ॥ 🗕 📗 [२०]

अग्नेः पंख्यतिः सरंस्वत्यै निपंख्यतिः सोमंस्य तृतीयापां चंतुर्थ्योषंधीनाम्पश्चमी संवथ्सरस्यं षष्ठी मुरुतार्रं सप्तमी बृह्स्पतेरष्टमी मित्रस्यं नवमी वर्रुणस्य दश्मीन्द्रंस्यैकाद्शी विश्वेषां देवानां द्वाद्शी द्यावांपृथिव्योः पार्श्वं यमस्यं पाट्रः॥५३॥

अुग्नेरेकान्नित्रृ श्रात्॥21॥॥———————[२१]

वायोः पंख्यतिः सरंस्वतो निपंख्यतिश्चन्द्रमंसस्तृतीया नख्यंत्राणां चतुर्थी संवितुः पंश्चमी रुद्रस्यं षष्ठी सूर्पाणाः स् सप्तम्यंर्यम्णौऽष्ट्रमी त्वष्टंर्नवमी धातुर्दश्वमीन्द्राण्या एंकाद्श्यदित्ये द्वाद्शी द्यावांपृथिव्योः पार्श्वं युम्ये पाटूरः॥५४॥

बायोर्ष्टावि १ शितः॥22॥॥——[२२]

पन्थांमनूवृग्भ्याः संतंतिः स्नावृन्याभ्याः शुकांन्यित्तेनं हिर्माणं युक्ता हलींक्ष्णान्पापवातेनं कूश्माञ्छकंभिः शवृतांनूवंध्येन शुनों विशसंनेन सूर्पाक्षौंहितगुन्थेन वयाः सि पक्षगुन्थेनं पिपीलिंकाः प्रशादेनं॥५॥

पन्थान्द्वविर्शतिः॥23॥॥——[२३] क्रमैर्त्यंक्रमीद्वाजी विश्वैर्देवैर्य्जियैः संविद्ानः। स नो नय

सुकृतस्यं लोकं तस्यं ते वयः स्वधयां मदेम॥५६॥

सूर्यस्ते चख्युर्वातंः प्राणश्चन्द्रमाः श्रोत्रम्मासांश्चार्थमासाश्च पर्वाण्यृतवोङ्गानि संवथ्सरो महिमा॥५७॥

द्यौः पश्चंवि×शतिः॥25॥॥**______[२**

अग्निः पृशुर्रासीत्तेनायजन्त स एतं लोकमंजयद्यस्मिन्नग्निः स ते लोकस्तं जैष्यस्यथावं जिघ्र वायुः पृशुर्रासीत्तेनायजन्त स एतं लोकमंजयद्यस्मिन्वायुः स ते लोकस्तस्मौत्त्वान्तरेष्यामि यदि नावजिघ्रंस्यादित्यः पृशुर्रासीत्तेनायजन्त स एतं लोकमंजयुद्यस्मिन्नादित्यः स तें लोकस्तं जेष्यसि यद्यवजिद्यसि॥५८॥

यस्मिन्नृष्टौ चं॥26॥॥—————[२६]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

 ${\sf GitHub: \ http://stotrasamhita.github.io \ | \ http://github.com/stotrasamhita}$

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/